

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Summa Jurisprudentiae Sacrae Universae, Seu Jus
Canonicum, Secundum quinque Decretalium Gregorii
Papae IX. Titulos explicatum**

Pichler, Vitus

Bibliopolarum Augustanorum, 1723

VD18 VD18 12190187-ddd

Titulus XXVI. De Maledicis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98739)

Laicos moderatè percutere. *can. 19. d. 1. de penit. & Clericos. c. 1. c. 54. §. fin. de sent. Excom.* quia talis percussio nec est violenta, nec fit suadente diabolo. 2. Sacerdotibus vel aliis Clericis senioribus ob zelum devotionis compescere inflicto moderato verberare pueros & adolescentes, etiam in Minoribus Ordinibus constitutos, si turbent officium & rem Divinam. *c. 16. eod. c. 54. cit.* 3. Prælati Ecclesiasticis, tam Regularibus quam Sæcularibus, ex causa justæ punitionis Religiosos & Clericos sibi subiectos, & quidem in Minoribus constitutos propter leviores culpas, Majoribus autem initiatos propter graviores excessus castigare verberibus moderatè. *can. 8. d. 45. can. 25. d. 86.* siue id faciant propriis manibus (excepto Episcopo, cui *can. 25. cit.* prohibitum est propriis manibus verberare) siue per alium; ille tamen alius spectato Jure Antiquo deberet esse vel Religiosus vel Clericus; si enim Laico committeretur percussio, tam mandans, quàm Laicus exequens, incurreret excommunicationem. *can. 25. cit. & c. 24. de sent. Excom.* Interim tamen consuetudo passim recepta obtinuit, ut Prælati Clericos delinquentes capiant, incarceration, torqueri, & castigari, etiam missos ad trirames, faciant per Laicos; cum difficile sit reperire Clericos, qui id muneris in se suscipere velint. Consuetudini consonat Jus recentius in *c. 15. de sent. Excom. in 6.* Prælaris Regularibus insuper privilegium verberandi suos Religiosos, etiam Clericos, per fratres Conversos seu Laicos concessit Alexander VI. & Leo X. semper autem attendendum est, ne in percussione Clericorum aut Religiosorum excedatur notabiliter; aliàs tam exequentes quàm mandantes incurrunt Excommunicationem Canonis.

3. Dico 2. Poenæ in Clericos immoderatè & injustè percutientes sunt. 1. Si percutiant Laicum, corripiendi sunt, & si percussio sit enormis, vel sæpe repetita, ita ut faciliè procedant ad verbera ac passim, pro rebus etiam minimis, deponendi sunt. *c. 1. c. 2. h. t. Pirhing h. t. n. 2.* 2. Episcopus, qui mulierem propter delictum crudeliter fustigare fecit, à Missarum celebratione suspensus est *c. 2. cit.* 3. Qui notabiliter excedunt in verberando Clerico, licet aliàs iusta verberandi causa adfuerit, ipso facto excommunicantur excommunicatione reservata *can. si quis suadente 29. caus. 17. q. 4. & c. 24. de sent. Excom.* Oppones. Idem delictum non debet bis puniri: ergo Clericus sæpius repetens verberationes, si propter priores jam correptus & punitus fuit, propter ultimam non potest gravius puniri per depositionem. *Ex. trans. Ant. N. Conf.* nam consuetudo inveterata & incorrigibilitas aggravat peccatum ultimò commissum: fere sicut fur, qui alibi jam commisit furta, & propter illa jam fortè punitus est, tamen propter tertium & ultimum, hic commissum, hic suspendi potest, quamquam propter primum furtum suspendi non possit, & propter alibi commissà hic non puniri.

TITULUS XXVI. De Maledicis. SUMMARIUM.

1. Maledictum quid & quodplex.
2. Quibus modis committatur Blasphemia.
3. Poena maledicentium hominibus.
4. Et blasphemantium.
5. Quis sit Judex in causa blasphemia.

Sciendum 1. Sicut percutere est verberare, ita maledicere est verbis lædere alterum. Maledicus ergo est, qui malè vel malum dicit, seu maledictum jacit in alterum. Si id contingat adversus DEum, vocatur Blasphemia, crimen omnium facile gravissimum, si fiat de liberatè & ex formali odio DEI. Si autem verbis impetitur homo, & quidem abiens, & clam, vocatur Detractio, quæ lædit famam proximi: si præsens & in faciem, Contumelia, Calumnia, vel Convitium, læditque honorem proximi. Quòd si malum dicitur non de præsentis vel de præterito, sed de futuro, ita ut proximo malum aliquid optetur in futurum, dicitur Imprecatio, de qua hic non agitur. Tam detractio, quàm contumelia, ex genere suo est peccatum mortale, & maledicus in foro conscientie tenetur restituere famam & bonam existimationem, quam detrahendo abstulit, vel notabiliter minuit, aut reddere honorem, quem convitiando invalit iniquè: in foro autem externo conveniri potest actione injuriarum, de qua ad tit. de injuriis & damno dato infra. Tam detractio quàm contumelia major evadit, si contra Superiorem vel Magistratum, Ecclesiasticum vel Politicum &c. committitur, quàm si contra privatum.

Sc. 2. Blasphemiam variè committi posse. 1. si per maledictum DEO aliquid negetur, quod ipsi convenit, v. g. dicendo quòd non sit providus, non omniscius, non justus &c. 2. si tribuatur ipsi aliquid, quod ei non convenit, v. g. dicendo, DEum esse tyrannum, personarum acceptorem &c. 3. si tribuatur aliquid creaturæ, quod DEO soli debetur, v. g. dicendo, dæmonem esse aequè omnipotentem, aequè scire omnia, etiam futura contingentia, secreta cordium &c. ac ipsum DEum, eive malum imprecetur, v. g. ut pereat, ut non sciat, vel punire non valeat peccata. 5. si quis indecenter & in contemptum nominet DEum, vel Christum, vel Christi sanguinem, vel Sacramenta &c. dico, in contemptum, seu per modum despectionis, aut depressionis; nam si quis absque contemptu, nec animò in DEum exasperatò, sed ex mala consuetudine, ex ira contra hominem vel jumentum, DEum, Sacramenta &c. temerè & irreverenter pronuntiet, propriè blasphemia non est, sed tantum indigna usurpatio Divini Nominis, & seculus scandalò aut conscientia erronea peccatum veniale non excedit, sicut sine reverentia & temerè nomen JESU pronuntiare. 6. si quis juret seriò per falsos Deos, v. g. per Jovem.

7. si quis proferat maledictum, vel verba contumeliosa in Deiparam, aut Sanctos; cum huiusmodi saltem indirecte & ex consequenti redundent in contemptum & injuriam DEI, qui, sicut in Sanctis colitur, ita in iisdem contemnitur, & sicut cultus Sanctorum est actus Religionis, quo honoratur DEus (cum Sancti non colantur tam propter se, quam saltem ultimatò, propter DEum, à quo est eorum sanctitas, excellentia supernaturalis, & gloria) ita contemptus Sanctorum, & injuria ipsis illata, est actus virtuti Religionis contrarius. Atque hinc Cajet. Azor aliique multi docent, blasphemias in DEum & in Sanctos ejusdem esse speciei. Porro blasphemia, quæ continet falsitatem circa fidem, appellatur *Hæreticalis*, ut si diceret, DEum esse peccatorem, injustum, non providum &c. Simplex autem, si errorem in Fide non continet, ut si diceret, non curo DEum, dedignor supplicare Mariæ, abominor Sacramenta &c.

3 Dico 1. Pœna eorum, qui maledicta proferunt in homines, etiam Imperatorem & Papam, hodie est arbitraria, scilicet commensurata qualitati personæ Maledici, & gravitati detractionis vel contumeliæ, & infligenda ab alio Judice, quam qui læsus est. Communis ex c. 1. h. t. & praxi. Dixi 1. etiam in Imperatorem & Papam, intellige, si maledictum non sit aptum concitare rebellionem aut seditionem; tunc enim pertineret ad crimen læsæ Majestatis, & puniendum foret, ut istud, graviter. 2. hodie; nam olim maledicens Principi Saculari, Imperatori, Regi, &c. tenebatur crimine læsæ Majestatis: & Maledicus Clericus, maxime Sacerdos, compellendus erat ad petendam veniam, & si renuisset, degradandus, (id est, suspendendus ab officio, ut exponit glossa; nec unquam ad illud revocandus, nisi satisfactione prius præstita) can. 5. d. 46. Religiosus verò offendens vel detrahens Prelato Ecclesiæ subiacet pœnis, quæ juxta Statuta Ordinis ob gravia imponuntur crimina. Clem. 1. §. quibus, de Privileg. 3. infligenda ab alio Judice &c. quia non decet, ut ipse læsus, licet sit Princeps, maxime si Ecclesiasticus sit, in propria causa judicet, & vindicet injuriam suæ personæ illatam. Accedit, quod excelsi animi, & heroicæ virtutis, Principes singulariter decentis, indicium sit injuriam remittere: sic enim piissimi Imperatores Theodosius, Arcadius, & Honorius in l. un. C. si quis Imperatori, rescripserunt: si id maledictum in Imperatorem ex levitate processerit, contemnendum est: si ex insania, miseratione dignissimum: si ab injuria, remittendum. Excipe, nisi maledictum non ipsam personam Principis, sed dignitatem & officium ejus peteret; tunc enim ad aliorum exemplum graviter puniendum foret. c. 1. cit. Sic refert Barbosa in cit. c. n. 2. pulcherrimum exemplum S. Pii V. aptissime distinguentis inter maledictum in personam & in officium Principis, dum dixit: Si tu mihi, ut Summo Pontifici, maledixisses, impune non

Lib. V. R. P. Viti Pichler.

ferres; verum quia in fratrem Michaellem (hoc nomen erat Pio adhuc Religioso) in Monasterium Scarponensem &c. convitia jactasti, liber abbi, quò vis &c. Porro si Episcopi vel alii Clerici maledictis lacerentur in propria persona à Laicis, convenit, ut Judices Sæculares ex officio, licet læsi non accusent reum, contra eum animadvertant. arg. l. 10. C. de Episc. & Cler.

Dico 2. Pœna blasphemantium in Veteri Testamento erat lapidatio. Levit. 24. De Jure Canonico in Clericum depositio, in Laicum excommunicatio olim statuta reperitur in can. 10. caus. 22. q. 1. & postea præter pœnitentiam publicam multa pecuniaria. c. 2. h. t. & rursus alia à Leone X. Julio III. & Pio V. tam in Clericos quam in Laicos, modò blasphemia fuerit deliberata, ex proposito, & publicè facta. Verum hæc Jura non solent attendi, sed potius pecuniaria statuta, vel consuetudines locorum, vel puniuntur blasphemi arbitrio Judicis. Palao tr. 17. de Vitiis Oppositis Religioni. d. 2. pu. 2. §. 5. n. 1. Wagnereck &c. De Jure Civili in Novell. 77. c. 1. §. 2. decretum est ultimum supplicium, quod in blasphemos, erga DEum saltem, disjunctivè innovavit Carolus V. in Recept. Augustano 4. de ann. 1548. art. 1. §. 2. & art. 3. ubi blasphemantes DEum (nimirum deliberatè ac malitiose, & ubi justa iracundiæ & exandescentiæ causa deest) jubentur morte puniri, vel amputatione membrorum (scilicet labiorum aut linguæ) blasphemantes autem B. V. Mariam vel alios Sanctos, si moniti non resipiscant, vel in corpore, v. g. fustigatione, linguæ amputatione &c. vel in fortunis, nimirum pro qualitate personæ & maledicti aliarumque circumstantiarum. Sed in foro Civili ab hoc justo rigore in multis locis recessum esse testatur invalescens blasphemiarum usus, adeò ut Panorm. Clar. & alii Legistæ pœnam blasphemix arbitariam hodie putent effectam esse, vel juxta loci consuetudinem & statuta mensurari. In Bavaria nostra rigorem Juri communi conformem videntur exigere Statuta in der Possen Ordnung. l. 5. tit. 7. art. 1. & enormes blasphemias contra DEum vel Sanctos, præsertim repetitas, juxta dictam ordinationem etiam pœnâ capitis puniri consuevisse, superiorum annorum exempla, etiam hic Ingolstadtii, à probis omnibus multum laudata, comprobant.

Quæres, quis sit Iudex competens in delicto blasphemix? & uterque, tam Ecclesiasticus quam Civilis. Text. & DD. in c. 2. cit. adeoque est crimen mixti fori, & datur locus præventioni. Si blasphemia esset Hæreticalis, & sub hac ratione, nempe suspicionis de hæresi, & non sub ratione blasphemix tantum (quod tamen rarò contingit in praxi) deducetur in Judicium, Iudex competens esset solus Ecclesiasticus; quia cognitio de hæresi ad hunc solum pertinet, uti patet ex tit. de Hæret. VII. in fine.